

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

Najlepší záujem dieťaťa

Základné východiská a rozhodovacia prax súdov

Zimný seminár advokátov, SAK, 4. – 6.12.2025

Lenka Dufalová
Tamara Čipková

lenka.dufalova@flaw.uniba.sk
tamara.cipkova@flaw.uniba.sk

Legislatívne východiská

Dohovor o právach dieťaťa

- Článok 3: *Záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkolvek činnosti týkajúcej sa detí...*

Charta základných práv EÚ

- Článok 24 ods. 2: *Pri všetkých opatreniach prijatých orgánmi verejnej moci alebo súkromnými inštitúciami, ktoré sa týkajú detí, sa musia v prvom rade brať do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa.*

Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

- implicitne prostredníctvom článku 8 – právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života

Zákon o rodine

- Článok 5 – demonštratívny nehierarchický výpočet aspektov, ktoré sa majú pri posudzovaní NZD zohľadňovať

Najlepší záujem dieťaťa ako
základný princíp má
normatívnu povahu – nie je
to len odporúčanie, ale
záväzný štandard.

Výkladový zdroj

- Všeobecný komentár Výboru OSN pre práva dieťaťa č. 14 (2013) o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho alebo jej najlepšieho záujmu (ďalej tiež VK VPD č. 14)

Najlepší záujem dieťaťa:

- pojem pružný a adaptabilný,
- treba ho prispôbiť a definovať podľa konkrétnej situácie dotknutého dieťaťa, zohľadniť pri tom jeho osobný kontext, situáciu a potreby.

„Prvoradé hľadisko“

- Dôvody:
 - dieťa ako slabšia strana - odkázanosť, nezrelosť, nespôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu (v zásade obligatórne zastúpenie) a obmedzené možnosti vyjadriť svoj názor,
- deti majú menej možností než dospelí dôrazne sa zastať svojich záujmov, a preto tí, ktorí o nich rozhodujú, musia tieto záujmy zistiť a poznať

Triáda základných zložiek NZD

1. **(hmotné) právo dieťaťa** na to, aby jeho najlepší záujem bol primárnym hľadiskom pri rozhodovaní v každej veci, ktorá sa ho týka;
2. **základný interpretačný princíp**, v zmysle ktorého, ak prichádzajú do úvahy viaceré výklady, prednosť má výklad, ktorý najúčinnšie slúži NZD;
3. **procesná požiadavka** pri akomkoľvek rozhodovaní dotýkajúcom sa dieťaťa je potrebné posúdiť a určiť jeho najlepší záujem a hodnotiť možný dopad rozhodnutí na dané dieťa.

Pozri napr.: VK VPD č. 14; nález ÚS ČR sp. zn. I. ÚS 3226/16 zo dňa 29. 6. 2017, bod 29; nález ÚS ČR sp. zn. II. ÚS 2027/17 zo dňa 7. 8. 2017, bod 20

Individuálny prístup

- „Vzhľadom na rôznorodosť rodinných situácií, je potrebné preskúmať konkrétne okolnosti každého prípadu, **aby bolo možné spravodlivo vyvážiť práva všetkých dotknutých osôb**. Článok 8 dohovoru možno preto vykladať tak, že ukladá členskému štátu **vždy individuálne skúmať, či je v najlepšom záujme dieťaťa udržiavať kontakt s osobou, či už biologicky príbuznou alebo nie, ktorá sa o dieťa starala po dostatočne dlhú dobu.**“

V.D. a ostatní proti Rusku, č. 72931/10, rozsudok zo dňa 9. apríla 2019

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

Úprava výkonu rodičovských práv a povinností a nejlepší záujem dieťaťa

Základné východiska z pohľadu NZD

Záujem maloletého dieťaťa nie je možné zamieňať so **subjektívnymi predstavami rodičov** o:

- realizácii ich výchovného prostredia a pôsobenia
- postavení druhého rodiča v živote dieťaťa

Základné východiska z pohľadu NZD

ESLP:

- medzi záujmom maloletého dieťaťa a jeho rodiča sa musí nájsť **spravodlivá rovnováha** - pri rozhodovaní, ktoré sa týka dieťaťa je nevyhnutné nájsť určitý a konkrétny spôsob zosúladenia toho, čo je v záujme maloletého dieťaťa a čo je v záujme jeho rodičov
- **záujem dieťaťa podľa svojej povahy a závažnosti môže prevážiť nad záujmom rodiča**

A. P. a A. M. proti Českej republike

- Rozhodnutie ESLP zo dňa 5. septembra 2024 vo veci č. 22216/20

Skutkový stav:

- rozvod rodičov (2014) maloletá dcéra zverená do osobnej starostlivosti matky,
- matka bránila a marila styk maloletej s otcom,
- v roku 2016 nariadený asistovaný styk maloletej s otcom (uskutočnil sa 3x) – matka znemožňovala jeho realizáciu

Dokazovanie

- Výsluch oboch rodičov
- Výpoveď maloletej dcéry
- Znalecké posudky a výsluch znalkyne
- Správa zo školy
- Výsluch opatrovníka ako zástupcu maloletej dcéry

Zistenia

- maloletá traumatizovaná prebiehajúcim konfliktom rodičov, vykazuje znaky zvýšeného neurotizmu, má výrazne zvýšenú hladinu úzkosti, bola psychiatrom liečená na depresívno-úzkostnú poruchu a separačnú úzkosť,
- psychologický nátlak zo strany matky – manipulácia proti otcovi,
- zanedbaný vzťah s otcom,
- matka nespolupracuje, nerešpektuje súdom uložené predbežné opatrenia (ČR), nezaplatila asi súdom uloženú pokutu = všetky menej závažné opatrenia zo strany súdu zlyhávajú,
- otec je schopný sa o dcéru postarať a zaistiť jej harmonické a pokojné prostredie

Rozhodnutie vnútroštátnych súdov

- súd zveril maloletú do starostlivosti otca a upravil styk s matkou každý prvý víkend v mesiaci a počas školských prázdnin a sviatkov, zároveň uložil otcovi, aby umožnil mal. kontakt s matkou telefonicky alebo cez Skype
- zároveň súd zveril maloletú **na prechodné obdobie (cca prvý pol rok po rozhodnutí) do neutrálneho prostredia** – krízového centra a upravil styk otca (každú sobotu od 13:00 – 16:00) a matky (každú nedeľu od 13:00-16:00) s maloletou v tomto centre
 - v záujme obmedzenia psychického nátlaku zo strany matky a možnosti obnovenia vzťahu s otcom

Ústavná sťažnosť matky – odmietnutá – súdy rozhodli v najlepšom záujme dieťaťa

Uznesenie ÚS ČR zo dňa 25. februára 2020, sp. zn. IV. ÚS 154/20

„Ústavný súd dodáva, že je na oboch rodičoch, aby rešpektovali najlepší záujem svojho maloletého dieťaťa, a je najmä na sťažovateľke - matke, aby svojím následným správaním a prístupom k celej veci umožnila všeobecným súdom prehodnotiť ich (v danej situácii celkom správne) závery.“

Sťažnosť matky na ESLP – odmietnutá ako zjavne neopodstatnená

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

Striedavá starostlivosť

Striedavá starostlivosť

- všetky tri formy osobnej starostlivosti majú v zákone o rodine rovnocenné postavenie
- **ale:** veľmi dôležitý je psychologický prvok - pri zverení dieťaťa do SOS obaja rodičia môžu mať pocit, že majú rovnoprávne postavenie vo vzťahu k rodičovskej starostlivosti, **nebude sa konštituovať pozícia víťaz vs. porazený**, možno sa zmierni konflikt medzi rodičmi – konečným „víťazom“ bude dieťa

Výchovné pôsobenie súdu (OS Prievidza):

Ak rodičia nie sú schopní sa o úprave výkonu rodičovských práv a povinností dohodnúť v súlade s najlepším záujmom dieťaťa a nie sú schopní zvládnuť kultivovane komunikáciu o výchove dieťaťa, hľadať riešenia v jeho záujme, zatahujú dieťa do svojich osobných konfliktov, vystavujú ho protichodným očakávaniam, môže takéto ich správanie negatívne pôsobiť na sebahodnotenie, rozvoj sebaúcty a psychický stav dieťaťa. Súd preto apeluje na oboch rodičov, aby hľadali riešenia vzniknutej situácie, kedy je dieťa nie z vlastnej vôle vystavené zásadnej zmene svojich doterajších pomerov, optikou záujmu svojho dieťaťa a boli mu dôstojným príkladom zvládania aj ťažších životných situácií.

Zverenie dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti a vzdialenosť bydlísk rodičov

- všeobecne platí, že vzdialenosť bydlísk rodičov nie je prekážkou zverenia dieťaťa do striedavej starostlivosti
- **otázka je, či je to v najlepšom záujme dieťaťa**
- je potrebné zvážiť mnoho okolností nielen na strane dieťaťa, ale aj na strane rodičov
- osobitne je potrebné skúmať najlepší záujem dieťaťa, v prípadoch, ak by malo navštevovať dve školské zariadenia

- SOS – aj asymetrická
- ÚS ČR vyslovil názor: *Model asymetrickej striedavej starostlivosti súdom umožňuje zohľadniť prípadné negatívne dopady pravidelného dlhého cestovania a striedanie rôznych školských kolektívov. V rámci tohto modelu môže byť dieťa napríklad v starostlivosti jedného rodiča častejšie vo všedné dni a u druhého rodiča môže tráviť častejšie predĺžené víkendy, s možnosťou domácej školskej prípravy v jeden deň v týždni bez toho, aby muselo byť zaťažené dvoma školskými kolektívami. Inými slovami, striedavá starostlivosť na diaľku neznamená automatické navštevovanie dvoch rozdielných škôl.*

Nález ÚS ČR sp. zn. I. ÚS 3522/22 zo dňa 30.03.2023

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

Najlepší záujem dieťaťa v osobitných prípadoch

Osvojenie a náhradné materstvo

- dva rozsudky okresných súdov, ktorými sa vyhovel návrhom na osvojenie dieťaťa manželkou otca dieťaťa:
 1. rozsudok Okresného súdu Žiar nad Hronom (2024)
 2. rozsudok Okresného súdu Martin (2021)
- obe veci sa týkali osvojenia v prípadoch detí narodených prostredníctvom náhradného materstva

Osvojenie a náhradné materstvo

- v oboch prípadoch sa asistovaná reprodukcia, ktorá viedla k narodeniu dieťaťa, uskutočnila v Českej republike po tom, ako iné metódy asistovanej reprodukcie zlyhali. Okresný súd v Martine výslovne uviedol, že dieťa sa narodilo v Českej republike; anonymizovaný text rozhodnutia zo Žiaru nad Hronom však miesto narodenia jasne neuvádza.
- v oboch prípadoch bolo otcovstvo k dieťaťu určené 2. domnienkou – súhlasným vyhlásením rodičov

Osvojenie a náhradné materstvo

- oba rozsudky výslovne poukazovali na skutočnosť, že dieťa porodila **náhradná matka**. Náhradná matka bola zapísaná ako matka dieťaťa v rodnom liste a následne udelila súhlas s osvojením.
- slovenské súdy vyhovelí návrhom na osvojenie podaným manželkami otcov

Osvojenie a náhradné materstvo

- v rozhodnutí OS Žiar nad Hronom bol v konaní zdôrazňovaný princíp najlepšieho záujmu dieťaťa, zakotvený v článku 3 Dohovoru o právach dieťaťa a v slovenskom Zákone o rodine. Súd zistil, že dieťa žilo s navrhovateľkou (manželkou otca) od narodenia, že sa vytvorilo silné citové puto a že rodinné prostredie je stabilné a podnetné. Osvojenie preto považoval za krok v najlepšom záujme dieťaťa.
- OS Martin ani slovom NZ dieťaťa nespomenul

Osvojenie a náhradné materstvo

- ani jeden zo súdov sa však nezaoberal otázkou platnosti či neplatnosti samotnej dohody o náhradnom materstve, ako keby sa § 82 ods. 2 (Dohody a zmluvy, ktoré sú v rozpore s odsekom 1, sú neplatné.) v ZR nenachádzal
- **otázka: môže princíp najlepšieho záujmu dieťaťa prelomiť kogentnú právnu normu?**

Určenie otcovstva a anonymný pôrod

- dieťa narodené žene, ktorá požiadala o utajenie svojej totožnosti v súvislosti s pôrodom – po 6 týždňoch od pôrodu súd spravidla vyslovuje osvojiteľnosť dieťaťa
- určenie otcovstva – systém domnienok
- bez určenia materstva nie je možné určiť otcovstvo (?)
- najlepší záujem dieťaťa?

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

Záver

- „Objektívnym explicitne ustanoveným zákonným kritériom na rozhodnutie vo veciach úpravy rodičovských práv k maloletým je „najlepší záujem maloletého dieťaťa“, ktorý musí všeobecný súd vyhodnocovať a zdôvodniť **nielen mechanicky a formálne, ale adresne s prihliadnutím na okolnosti posudzovanej veci**. Ak uvedené odôvodnenie absentuje, dochádza k porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces.“
- **Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 101/2022 z 10. mája 2022**

Čo nás učí rozhodovacia prax súdov vo vzťahu k najlepšiemu záujmu dieťaťa? - zhrnutie

- ✓ individuálny prístup pri posudzovaní každej veci
- ✓ rešpekt k názoru dieťaťa
- ✓ ochrana väzieb s blízkymi osobami
- ✓ proporcionalita zásahov štátu
- ✓ riadne odôvodnenie rozhodnutia založené na vykonanom dokazovaní a zistení skutočného stavu veci

- Hoci sťažovateľ môže subjektívne vnímať rozhodnutia súdov ako nespravodlivé, je potrebné poznamenať, že v živote existujú situácie, ktoré nemožno vyriešiť ani rozhodnutím súdu (pozri uznesenie z 18. októbra 2023, spis č. III. ÚS 1011/23). Rodinné vzťahy, najmä medzi rodičmi a ich deťmi, **sú a musia byť založené predovšetkým na vzájomnej dôvere, tolerancii, porozumení, rešpektovaní a často aj sebaobetovaní**. Logicky, rodičia musia vynaložiť väčšie úsilie. Toto úsilie môže spočívať aj v tom, že svojim dospievajúcim deťom umožnia „oddýchnuť si“ a nevyvíjajú na ne tlak.

Uznesenie ÚS ČR, sp. zn. I.ÚS 308/24 zo dňa 27. 6. 2024

Ciel'

- šťastné deti vyrastajúce v stabilnom, rešpektujúcom, podporujúcom a bezpečnom prostredí

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

Ďakujeme za pozornosť.

lenka.dufalova@flaw.uniba.sk
tamara.cipkova@flaw.uniba.sk

AI a advokácia

- Jazykový model „halucinoval“ a odkazoval na dokopy 12 neexistujúcich rozhodnutí ESLP a Ústavného súdu SR
- poriadková pokuta: 25.000,-CZK za hrubé sťažovanie procesného postupu
- „Není podstatné, s pomocí jakých osob či nástrojů advokáti zpracují podání k soudu. Jako profesionálové znalí práva ovšem přebírají za podání plnou odpovědnost, a odpovídají tedy i za případnou halucinující argumentaci umělé inteligence, byla-li při vytvoření podání použita.“
- Ústavný súd ČR (I.ÚS 3004/25 zo dňa 1. 12. 2025):
„Nesmyslně nás zatěžujete.“

Najvyšší správní soud ČR (3 As 34/2025) z 15. oktobra 2025

- Nepriznal právnemu zástupcovi úspěšného účastníka konání trovy za některé úkony,
- Namísto vecných a konkrétnych reakcií na kasačné námietky, žalobca (prostredníctvom svojho zástupcu) vystaval vlastnú, veľmi rozsiahlu, všeobecnú a z významnej časti úplne irelevantnú argumentáciu. Tá namiesto toho, aby zefektívnila a urýchlila konanie pred súdom, viedla k jeho predĺženiu, zneprehľadneniu postoja protistrany a nevyhnutnosti vylúčiť množstvo argumentov, či už pre ich absolútnu nerelevanciu pre vec, či jednoducho preto, že išlo o nepravdy.

+ odkaz na nerelevantné a neexistujúce súdne rozhodnutia

- „Ať už daná vyjádření psal kdokoliv či cokoliv, soud tyto ve svém souhrnu nepovažoval pro danou věc za jakkoliv přínosné, a náklady na jejich vznik proto nemohl posoudit jako důvodně vynaložené,“